

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, інноваційного розвитку та
міжнародної діяльності

Обліково-фінансовий факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

*у схемах і таблицях: методичні рекомендації для практичних
занять здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної форми здобуття вищої освіти*

МИКОЛАЇВ
2023

УДК 658.1
Ф59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 18.12.2023 р., протокол №6.

Укладачі:

Н. М. Сіренко – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет;

К. А. Мікуляк – асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Д. В. Таран – власник ПП «Агрохолдинг Афіна Паллада»;

О. І. Лугова – канд екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
Практичне завдання до теми 1. Основи корпоративних фінансів.....	5
Практичне завдання до теми 2. Грошові розрахунки підприємств.....	8
Практичне завдання до теми 3. Грошові надходження підприємств.....	10
Практичне завдання до теми 4. Фінансові результати діяльності підприємств, розподіл і використання прибутку....	16
Практичне заняття до теми 5. Відносини підприємств з фінансовою системою.....	22
Практичне завдання до теми 6. Економічна ефективність основних засобів підприємства.....	28
Практичне заняття до теми 7. Фінансові аспекти формування оборотних активів підприємства.....	32
Практичне заняття до теми 8. Короткострокове кредитування основної діяльності підприємств.....	37
Практичне заняття до теми 9. Фінансування і кредитування капітальних вкладень підприємства.....	39
Практичне заняття до теми 10. Особливості фінансування підприємств різних форм власності.....	43
Практичне заняття до теми 11. Фінансове планування на підприємствах.....	45
Практичне заняття до теми 12. Оцінка фінансового стану підприємства.....	50
Практичне заняття до теми 13. Фінансова санація та банкрутство підприємства.....	55
Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо-нормативних актів	60

ВСТУП

В умовах ринкової економіки необхідна сучасна організація фінансової діяльності кожного підприємства. Це потребує підготовки кваліфікованих спеціалістів у цій галузі, які мали б глибокі теоретичні й практичні знання, могли б узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, пристосувати його до особливостей вітчизняної економіки, тим самим сприяючи її виходу з економічної кризи.

Фінанси підприємств – це відносно самостійна сфера фінансової системи, яка охоплює широке коло грошових відносин, пов'язаних із формуванням і використанням капіталу, доходів, грошових фондів у процесі їх кругообігу. Саме в цій сфері фінансів формується основна частина доходів, які далі перерозподіляються різноманітними каналами в народногосподарському комплексі і служать основним джерелом зростання і соціального розвитку суспільства.

Дисципліна «Фінанси підприємств» розкриває сутність, функції і роль фінансів підприємств і кредиту, їх розвиток та удосконалення, розглядає фінансові відносини підприємств в сучасних умовах.

Метою дисципліни є вивчення теорії та практики фінансів підприємств, їх грошових розрахунків; доходів і фінансових результатів діяльності підприємств та розподіл і використання прибутку; відносин підприємств з фінансовою системою; економічної ефективності основних засобів підприємств; оборотних активів підприємства; короткострокового кредитування основної діяльності підприємств; фінансування і кредитування капітальних вкладень; особливостей фінансування підприємств різних форм власності; фінансового планування на підприємствах; оцінки фінансового стану промислового підприємства; фінансової санації та банкрутства підприємства.

Завдання вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» полягає в теоретичних проблемах фінансово-кредитного механізму організації фінансів підприємств, обслуговуючих організацій АПК по основних видах фінансової роботи (грошові кошти, організація розрахунків, доходи та витрати підприємств, методика їх визначення та джерела використання, організація фінансування, кредитування агропідприємств).

Практичне завдання до теми 1: Основи корпоративних фінансів

Питання для опитування:

1. Сутність і функції фінансів підприємств.
2. Фінансові ресурси підприємства та джерела їх формування.
3. Фінансова робота на підприємстві, її зміст та задачі.

Ключові поняття:

фінанси підприємств, фінансові ресурси, власні ресурси, залучені ресурси, запозичені ресурси, самофінансування, самоокупність, фінансовий аналіз, фінансове планування.

Завдання 1

Пропонується початок визначених питань з теоретичних та організаційних основ фінансів підприємств, після чого здобувачі вищої освіти продовжують формулювати розпочату думку викладача письмово.

Таблиця 1

1. Фінанси підприємств – це система економічних відносин...
2. Фінансові відносини підприємств можна поділити на зовнішні та внутрішні.
До зовнішніх належать:
До внутрішніх належать:
3. Грошові кошти – це ...
4. Метою комерційного розрахунку є ...
5. Самоокупність – це..
6. Самофінансування – це...
7. У процесі відтворення фінанси підприємств як економічна категорія проявляють свою сутність через такі функції:
а)
б)
в)
8. Джерела фінансових ресурсів поділяються на:

9. Фінансовий менеджмент – це
10. Фінансове планування – це
11. Оперативна фінансова робота – це
12. Фінансовий контроль – це

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

- 1. Взаємовідносини між суб'єктами господарювання у вигляді розрахунків з постачальниками та покупцями, відносять до?**
 - а) зовнішніх фінансових відносин;
 - б) принципів фінансів підприємств;
 - в) внутрішніх фінансових відносин;
 - г) жодної вірної відповіді.
- 2. До принципів фінансів підприємств відносять?**
 - а) формування фінансових ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності;
 - б) формування та використання амортизаційних відрахувань;
 - в) фінансова відповідальність за результатами діяльності;
 - г) формування оборотних коштів.
- 3. До власних фінансових джерел формування фінансових ресурсів відносять?**
 - а) страхові відрахування;
 - б) кредиторська заборгованість;
 - в) амортизаційні відрахування;
 - г) емісія цінних паперів.
- 4. До складу оборотного капіталу фінансових ресурсів не належать?**
 - а) матеріальні оборотні засоби;
 - б) нематеріальні активи;
 - в) фінансові вкладення;
 - г) кошти на поточних рахунках.
- 5. Система раціонального управління процесами фінансування господарської діяльності підприємства - це?**
 - а) фінансове планування;
 - б) оперативна фінансова робота;
 - в) фінансові ресурси;
 - г) фінансовий менеджмент.
- 6. До складу бюджетних асигнацій входять:**
 - а) виручка від реалізації майна;
 - б) страхові відшкодування;
 - в) субсидії;
 - г) інвестиції.
- 7. В якому розділі балансу зосереджено основний капітал?**

Тема 2 Грошові розрахунки підприємств

Питання для опитування:

1. Сутність грошових розрахунків.
2. Організація роботи підприємства за безготівковими розрахунками.
3. Розрахунки підприємства готівкою. Розрахунково-платіжна дисципліна.
4. Кредит як економічна категорія й форма руху позикового капіталу.

Дати визначення термінів:

грошовий оборот, безготівкові розрахунки, платіжна інструкція, платіжні послуги, аграрна розписка.

Завдання 1

Необхідно: оформити платіжну інструкцію.

Вихідні дані: Платник / ініціатор ТОВ «Гармонія» (код платника «3602376*») здійснив переказ коштів (сплата зборів у сфері авторського права) через надавача платіжних послуг «Миколаївське обласне відділення АТ «Ощадбанк» м. Миколаїв» на суму 510,0 грн.

Отримувач коштів: ГУК у м. Києві/Печерс. р-н/22011900. Код отримувача: 37993783. Банк отримувача: Казначейство України (ЕАП). Рахунок отримувача (IBAN): UA678999980313090025000026007.

Призначення платежу: *;101; 22011900; ЄДРПОУ для юридичних осіб; збір за держреєстрацію (назвати об'єкт інтелектуальної власності) ТОВ «Гармонія».

ПЛАТІЖНА ІНСТРУКЦІЯ № _____		Дата отримання
від _____ 20__ року		_____ 20__ року
(дата складання)		Дата валютування
		_____ 20__ року
Платник _____		Рахунок платника
Код платника	<input style="width: 150px;" type="text"/>	<input style="width: 250px;" type="text"/>
Фактичний платник _____		
Код фактичного платника	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
Унікальний ідентифікатор платника	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
Надавач платіжних послуг платника _____		
Отримувач _____		Рахунок отримувача
Код отримувача	<input style="width: 150px;" type="text"/>	<input style="width: 250px;" type="text"/>
Фактичний отримувач _____		
Код фактичного отримувача	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
Унікальний ідентифікатор отримувача	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
Надавач платіжних послуг отримувача _____		
Сума	<input style="width: 200px;" type="text"/>	
Сума словами: _____		
Призначення платежу _____		

ДР	<input style="width: 150px;" type="text"/>	
М. П. платника	Підписи платника _____	

		Дата виконання
		_____ 20__ року

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

- 1. Перерахування коштів із рахунків платників на рахунки отримувачів, а також перерахування надавачами платіжних послуг коштів, унесених платниками готівкою, на рахунки отримувачів – це:**
 - а) безготівкові розрахунки;
 - б) електронні розрахунки;
 - в) готівкові розрахунки;
 - г) жодної вірної відповіді.
- 2. Засіб дистанційної комунікації – це:**
 - а) засіб комунікації, що використовується в процесі ініціювання платіжних операцій з фізичною присутністю користувача в надавача платіжних послуг;
 - б) рахунок, визначений згідно з нормативно-правовим актом НБУ, що регулює порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку банків України;
 - в) засіб комунікації, що використовується в процесі ініціювання платіжних операцій без фізичної присутності користувача в надавача платіжних послуг;
 - г) жодної вірної відповіді.
- 3. Розпорядження ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції – це:**
 - а) платіжна операція;
 - б) примусове списання;
 - в) платіжна інструкція;
 - г) супровідні документи.
- 4. Операційний день – це:**
 - а) день, протягом якого надавач платіжних послуг платника або надавач платіжних послуг отримувача, залучений до виконання платіжної операції, здійснює свою діяльність, потрібну для виконання платіжних операцій;
 - б) частина операційного дня надавача платіжних послуг, при якому забезпечується розпорядження ініціатора надавачу платіжних послуг щодо виконання платіжної операції;
 - в) частина операційного дня надавача платіжних послуг, протягом якої приймаються платіжні інструкції та інструкції на відкликання;
 - г) жодної вірної відповіді.
- 5. Надавач платіжних послуг платника приймає платіжну інструкцію до виконання протягом...:**
 - а) 20 календарних днів із дати її складання ініціатором;
 - б) 10 календарних днів із дати її складання ініціатором;
 - в) 30 календарних днів із дати її складання ініціатором;
 - г) жодної вірної відповіді.
- 6. Протягом якого терміну банк стягувача приймає платіжні інструкції, оформлені стягувачем?**
 - а) протягом 5 календарних днів із дати їх складання;
 - б) протягом 10 календарних днів із дати їх складання;
 - в) протягом 20 календарних днів із дати їх складання.
- 7. Який з реквізитів повинен в обов'язковому порядку заповнити банк стягувача на платіжній інструкції, оформленій стягувачем у паперовій формі?**
 - а) "Дата надходження";
 - б) "Призначення платежу";
 - в) "Дата валютування".
- 8. У якому форматі у платіжній інструкції в паперовій формі зазначається дата складання платіжної інструкції?**
 - а) ММ/ДД/РРРР;
 - б) ДД/ММ/РРРР;
 - в) РРРР/ДД/ММ.
- 9. Особа, яка в платіжній інструкції платника зазначена фактичним платником і грошові зобов'язання якої виконує платник шляхом ініціювання платіжної операції зі свого рахунку – це:**

- а) отримувач;
- б) платник фактичний;
- в) платник;
- г) ініціатор.

10. Особа, на рахунок якої зараховується сума платіжної операції - це:

- а) стягувач;
- б) отримувач;
- в) обтяжувач;
- г) фактичний отримувач.

11. Використання печатки отримувачем є обов'язковим?

- а) так;
- б) ні.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Тема 3 Грошові надходження підприємств

Запитання для самоконтролю:

1. Методи нарахування доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг).
2. Характеристика доходів та їх склад (види).
3. Сутність чистого грошового потоку (Cash-flow) та методи його визначення.

Дати визначення термінів:

операційна (основна) діяльність, фінансова діяльність, інвестиційна діяльність, інша діяльність, оптові ціни, роздрібні ціни, фіксовані ціни, регульовані ціни, прибуток, валовий дохід, чистий дохід.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

На основі наведених даних розрахувати операційний Cash-flow прямим методом:

- сплата відсотків за користування позиками – 3000 грн;
- грошові видатки на утримання персоналу – 1700 грн;
- грошові надходження від реалізації продукції – 18000 грн;
- інші грошові надходження, які не належать до інвестиційної та фінансової діяльності - 7000 грн;
- грошові виплати за сировину, матеріали, послуги – 12 000 грн;
- отримані відсотки за облігаціями – 950 грн;
- дохід від реалізації іноземної валюти – 650 грн;
- дохід від інвестицій в асоційовані підприємства – 2000 грн;
- сплата податку на прибуток – 850 грн.

Розв'язання:

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. **Яке поняття характеризується такими моментами реалізації: відвантаження товару, виконання робіт (послуг), отримання грошових коштів за реалізовану продукцію?**
 - а) виручка;
 - б) прибуток;
 - в) розрахунки;
 - г) дебіторська заборгованість.
2. **Реалізованими вважаються активи з дати надходження грошових коштів на рахунки в банку, або в касу у формі платежів за відвантажену продукцію, це метод формування виручки:**
 - а) нарахування;
 - б) прямих розрахунків;
 - в) асортиментного планування;
 - г) касовий.
3. **Реалізованими вважаються активи з дати відвантаження чи передачі їх покупцю або підписання документів про виконання робіт, надання послуг, це метод формування виручки:**
 - а) нарахування;
 - б) прямих розрахунків;
 - в) асортиментного планування;
 - г) касовий.
4. **Ціни, що встановлені на реальний момент і діють на короткий термін – це:**
 - а) фіксовані;
 - б) регульовані;
 - в) стабільні;
 - г) оптові.
5. **Ціни, які формуються за допомогою попиту і пропозиції, а також за допомогою регулювань держави – це:**
 - а) фіксовані;
 - б) регульовані;
 - в) стабільні;
 - г) договірні.
6. **Який з цих методів здійснюється детально за окремими видами продукції?**
 - а) комбінований;
 - б) прямих розрахунків;
 - в) поасортиментного планування;
 - г) метод нарахування.
7. **Збільшення економічних вигод або зменшення зобов'язань в результаті чого збільшуються активи підприємства або зменшуються джерела їх утворення – це:**
 - а) виручка від реалізації;
 - б) обсяг реалізації;
 - в) прибуток;
 - г) збиток.
8. **Виручка від реалізації без врахування податків, зборів, знижок, це:**
 - а) чистий дохід;
 - б) валовий прибуток;
 - в) прибуток від операційної діяльності;
 - г) валовий дохід.
9. **Доходи – це:**
 - а) збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів, або зменшення зобов'язань;
 - б) реальна економічна форма додаткового продукту;
 - в) різниця між ціною всієї реалізованої продукції і витратами на її виробництво, тобто собівартістю;

Задача 8

Необхідно визначити додатковий прибуток (збиток) від реалізації додаткової продукції, що буде отриманий підприємством.

Вихідні дані:

- 1) відпускна ціна одиниці виробу – 25 грн;
- 2) обсяг реалізації продукції на рік – 50 тис. шт.;
- 3) собівартість 1 продукції: змінні витрати – 11 грн, постійні – 4 грн.

Очікується, що обсяг реалізації продукції в плановому періоді збільшиться на 20%, ціна продажу зросте на 5 грн, змінні витрати зростуть на 10%.

Розв'язання:

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Прибуток мінус податок на прибуток, це:

- а) чистий прибуток;
- б) валовий прибуток;
- в) прибуток від операційної діяльності;
- г) валовий дохід.

2. Виробничі витрати – це:

- а) витрати підприємця на придбання ресурсів, які не належать даній фірмі;
- б) фактичні витрати виробника (фірми) на придбання й використання всіх необхідних умов виробництва, які забезпечують досягнення кінцевого результату господарської діяльності;
- в) справжні витрати виробництва на даний товар, що визначаються як найвища корисність тих благ, які суспільство може отримати за оптимального використання ресурсів;
- г) витрати пов'язані з використанням факторів виробника, які перебувають у власності самої фірми (грошовий капітал, обладнання).

3. Витрати на збут – це:

- а) зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів, збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу;
- б) витрати пов'язані з виробництвом кількох видів продукції і не можуть бути віднесені на конкретний об'єкт планування;
- в) витрати на планування і затрати на транспортування продукції, перевезення, страхування на отриманні основні засоби пов'язані з реалізацією товару;
- г) загальногосподарські витрати, що спрямованні на управління підприємством в цілому.

4. Собівартість – це:

- а) виражені в грошовій формі сукупні поточні витрати звичайної діяльності підприємства;
- б) сума витрат на здійснення технологічного процесу виготовлення продукції, за винятком витрат на купування деталей і вузлів;
- в) сумарні витрати підприємства на виробництво і реалізацію продукції, виражені у вартісній формі;
- г) економічно обґрунтовані витрати звичайної діяльності суб'єктів господарювання, які включають витрати операційної діяльності, фінансові витрати, пов'язані з основною діяльністю.

5. Які розрізняють принципи визнання доходів у бухгалтерському обліку?

- а) принцип невідповідності та принцип нарахування;
- б) принцип відповідності та принцип нарахування;
- в) принцип строковості та достовірності;
- г) принцип гарантування та принцип цільового призначення.

6. Що являє собою принцип нарахування?

- а) господарські операції визначаються на момент в майбутньому і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансової звітності тих періодів, до яких вони відносяться;
- б) господарські операції визначаються на момент їх здійснення і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансової звітності тих періодів, до яких вони відносяться;
- в) господарські операції визначаються на момент в майбутньому і не відображаються в бухгалтерському і фінансової звітності тих періодів, до яких вони відносяться;
- г) господарські операції визначаються на момент їх здійснення і відображаються в бухгалтерському обліку і фінансової звітності тих періодів, до яких вони не відносяться.

7. Що таке витрати підприємства?

- а) зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу;
- б) зменшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань;
- в) збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або збільшення зобов'язань;
- г) стабільний стан економічних вигод та збільшення зобов'язань.

8. Які розрізняють витрати підприємства?

- а) адміністративні, на збут, фінансові, інші;
- б) непрямі, кредитні, колективні;
- в) комунальні, колективні, прямі;
- г) фінансові, невиробничі, незмінні.

9. Що належить до загальновиробничих витрат?

- а) адміністративні витрати, витрати на збут;
- б) витрати на управління виробництвом (оплата праці апарату управління цехами, дільницями тощо; відрахування на соціальні заходи й медичне страхування апарату управління цехами, дільницями; витрати на оплату службових відряджень персоналу цехів, дільниць тощо);
- в) інші витрати;
- г) адміністративні витрати.

10. Що належить до адміністративних витрат?

- а) витрати на службові відрядження і утримання апарату управління підприємством та іншого загальногосподарського персоналу;
- б) витрати на ремонт тари;
- в) оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- г) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг).

11. Що таке загальновиробничі витрати?

- а) витрати, які на момент виникнення можна віднести на відповідальний об'єкт планування та обліку;
- б) витрати, які на момент виникнення не можна віднести на відповідальний об'єкт

планування та обліку;

в) витрати пов'язані з виробництвом кількох видів продукції і не можуть бути віднесені на конкретний об'єкт планування;

г) витрати пов'язані з виробництвом кількох видів продукції і можуть бути віднесені на конкретний об'єкт планування.

12. Що собою являють постійні витрати підприємства?

а) витрати, що не змінюються при збільшенні або зменшенні виробництва в короткостроковому періоді;

б) витрати, які на момент виникнення не можна віднести на відповідальний об'єкт планування та обліку;

в) витрати пов'язані з виробництвом кількох видів продукції і не можуть бути віднесені на конкретний об'єкт планування;

г) витрати пов'язані з виробництвом кількох видів продукції і можуть бути віднесені на конкретний об'єкт планування.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Тема 5 Відносини підприємств з фінансовою системою

Запитання для самоконтролю:

1. Платежі агропідприємств до бюджету:

1.1 ПДВ;

1.2 Податок на прибуток підприємств;

1.3 4 група єдиного податку;

1.4 Інші податки та збори.

2. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Дати визначення термінів:

ПДВ, податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, податкова ставка, база оподаткування, єдиний соціальний внесок.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

Приватне підприємство «Крам» є платником податку на додану вартість і податку на прибуток. За результатами 1 кварталу 20__ р. відомо, що:

- податкове зобов'язання складає 25600,00 грн;
- податковий кредит складає 18450,00 грн;
- доходи підприємства складають 126000,00 грн (без ПДВ);
- витрати підприємства складають 118230,00 грн (без ПДВ);
- податкові різниці складають 1200,00 грн.

Необхідно: визначити фінансовий результат до оподаткування. Визначити суми податку на прибуток та ПДВ, яку підприємство зобов'язано сплатити до бюджету.

Розв'язання:

Задача 2

Товариство з обмеженою відповідальністю «Схід-М» є платником податку на додану вартість і податку на прибуток. За 1 квартал 20__ р. на підприємстві відбулись наступні господарські операції:

1. Перераховано аванс на користь підприємства – платника ПДВ «А» на загальну суму 100000,00 грн, у т.ч. ПДВ за майбутню поставку товарів.
2. Оприбутковано 110 шт. полиць від підприємства – платника ПДВ «А» за ціною 100,00 грн / 1 шт., у т.ч. ПДВ.
3. За отриманий товар з поточного рахунку перерахована вся сума заборгованості на користь підприємства «А».
4. Реалізовано 90 шт. полиць покупцям, у т.ч. 45 шт. – неплатникам ПДВ за ціною 150,00 грн / 1 шт., у т.ч. ПДВ.
5. Отримано 50 % від загальної суми заборгованості покупців за реалізований товар.
6. Нараховано і виплачено дивіденди засновнику-фізичній особі на загальну суму 2000,00 грн.

Необхідно: визначити фінансовий результат до оподаткування. Визначити суму податку на прибуток, яку підприємство зобов'язано сплатити до бюджету.

Розв'язання:

Задача 3

Товариство з обмеженою відповідальністю «Серпень-М» є платником податку на додану вартість. За березень 20__ р. на підприємстві відбулись наступні господарські операції:

1. Реалізовано 15 т. кукурудзи за ціною 4380 грн, у т.ч. ПДВ / 1 т.
2. Отримано на поточний рахунок всю суму заборгованості за кукурудзу.

Задача 5

Визначити суму єдиного податку ТОВ «Корона» (підприємство є платником єдиного податку і платником ПДВ), якщо відомо, що за звітний квартал на підприємстві відбулись наступні операції:

- отримана фінансова допомога, надана на поворотній основі, в сумі 8000,00 грн;
- отримано кошти цільового призначення, що надійшли від ПФУ в межах державних програм, – в сумі 7000,00 грн;
- внесено кошти засновниками платника єдиного податку до зареєстрованого капіталу в розмірі 12000,00 грн;
- безоплатно отримано товари на загальну суму 80000,00 грн, в т. ч. ПДВ;
- минув строк позовної давності за кредиторською заборгованістю ПП «Парк» на загальну суму 5000 грн.

Розв'язання:

Задача 6

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті в державний бюджет (відшкодуванню з бюджету) за результатами звітнього місяця, якщо підприємство реалізує різні види продукції.

Вихідні дані: Протягом звітнього місяця здійснено такі операції.

- 1) Реалізовано товарів на території України на суму 50000 грн (без урахування ПДВ).
- 2) Здійснено первинну емісію цінних паперів на суму 6000 грн.
- 3) Нараховано та виплачено заробітну плату робітникам підприємства у розмірі 10000 грн.
- 4) Здійснено обов'язкові відрахування від заробітної плати працівників – 4000 грн.
- 5) Закуплено канцелярські товари вітчизняного виробництва на суму 900 грн (з урахуванням ПДВ).
- 6) Надано шефську допомогу міській лікарні на суму 1500 грн.
- 7) Експортовано товарів на суму 180000 грн.
- 8) Отримано від постачальників матеріали для виробництва продукції – 2000 грн (без урахування ПДВ).
- 9) Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу валових витрат виробництва, на суму 24000 грн.
- 10) Надано цех у фінансовий лізинг. Отримано винагороду 6000.

Розв'язання

Розв'язання задачі доцільно навести у табличному вигляді:

Зміст операції	Податкове зобов'язання (ПЗ), грн	Податковий кредит (ПК), грн
1. Реалізовано товарів на території України на суму 50000 грн (без урахування ПДВ)		
2. Здійснено первинну емісію цінних паперів на суму 6000 грн		
3. Нарахована та виплачена заробітна плата робітникам підприємства у розмірі 10000 грн.		
4. Здійснено обов'язкові відрахування від заробітної плати працівників – 4000 грн.		
5. Закуплено канцелярські товари вітчизняного виробництва на суму 900 грн (з урахуванням ПДВ).		
6. Надано шефську допомогу міській лікарні на суму 1500 грн		
7. Експортовано товарів на суму 180 000 грн		
8. Отримано від постачальників матеріали для виробництва продукції – 2000 грн (без урахування ПДВ).		
9. Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу витрат виробництва, на суму 24000 грн.		
10. Надано цех у фінансовий лізинг. Отримано винагороду – 6000 грн.		
Разом		

Задача 7

ПАТ «Дружба» протягом травня місяця поточного року проводить операції наведені у таблиці:

Дата	Зміст операції	Сума, грн
1.09	Перераховано єдиний податок до бюджету	1632
1.09	Нараховано амортизацію основних засобів	46521
1.09.	Придбано запасні частини	36000
1.09	Реалізовано молоко на молокозавод	8623
2.09	Здійснено обов'язкові відрахування від заробітної плати	12021
2.09	Реалізовано путівки на санаторне курортне лікування працівників підприємства	18963
3.09	Реалізовано соняшник переробному підприємству	24600
6.09	Отримано дохід від реалізації овочів	30600
7.09	Придбано з ПДВ товари, вартість яких включається до складу валових витрат виробництва	24560
8.09	Надано цех у фінансовий лізинг. Отримано винагороду	10000
10.09	Здійснено первинну емісію цінних паперів	6000
10.09	Реалізовано зайве устаткування	56300

Визначити суму ПДВ, яку необхідно сплатити до бюджету.
Розв'язання задачі доцільно навести у вигляді таблиці.

Розв'язання

1. Розв'язання задачі доцільно навести у табличному вигляді.

Зміст операції	Податкове зобов'язання (ПЗ), грн	Податковий кредит (ПК), грн
Разом		

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Податки – це обов'язкові платежі:

- а) юридичних осіб до бюджетної системи залежно від розміру доходів;
- б) фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна;
- в) юридичних і фізичних осіб до бюджетної системи залежно від вартості майна, розміру доходу або обсягу споживання;
- г) усі відповіді правильні.

2. За допомогою податків в країні перерозподіляються:

- а) резервні фонди;
- б) ВВП;
- в) вартість основного капіталу;
- г) вартість робочої сили.

3. Які види платежів належать до прямих податків:

- а) акцизний податок, мито;
- б) податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб;
- в) ПДВ;
- г) усі відповіді вірні.

4. Які ставки ПДВ діють сьогодні в Україні:

- а) 18%;
- б) 28 %;
- в) 20 %;
- г) 17 %.

5. Значна частка непрямих податків свідчить про:

- а) фіскальний характер податкової системи;
- б) неефективну систему стягнення податків;
- в) низький рівень податкової культури;
- г) усі відповіді правильні.

6. Дайте правильне визначення поняття «податкова система»:

- а) сукупність податків, що визначається державою;
- б) сукупність податків і зборів, що визначається державою;
- в) сукупність загальнодержавних і місцевих податків і зборів;
- г) сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим Кодексом України порядку.

7. Залежно від рівня державного управління податки поділяють на:

- а) загальнодержавні, місцеві;

- б) прями, непрямі;
- в) разові;
- г) систематичні.

8. Як класифікують податки за методом оподаткування:

- а) прями, непрямі;
- б) загальнодержавні та місцеві;
- в) прогресивні, регресивні, пропорційні;
- г) розкладні, окладні.

9. Цільовий характер мають:

- а) обов'язкові платежі;
- б) податки;
- в) державне мито;
- г) штрафні санкції.

10. Фізичні та юридичні особи, які зобов'язані сплачувати податок за законом, є:

- а) суб'єктами податку;
- б) носіями податку;
- в) об'єктами податку;
- г) джерелами податку.

11. Податки виконують функції:

- а) фіскальну, контрольну;
- б) розподільчу, фіскальну, стимулюючу;
- в) розподільчу, регулюючу, стимулюючу;
- г) фіскальну, регулюючу, контрольну.

12. Податкова ставка характеризується як:

- а) сума податку, визначена до сплати в бюджет;
- б) законодавчо встановлений розмір податку на одиницю об'єкта оподаткування;
- в) сума, фактично сплачена до бюджету;
- г) відсоткова ставка, за якою визначається сума відрахувань до сплати в місцевий бюджет.

13. З 1 січня 2018 року ставка податку на прибуток становить:

- а) 18 %;
- б) 20 %;
- в) 17 %;
- г) 19 %.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Тема 6 Економічна ефективність основних засобів підприємства

Запитання для самоконтролю:

1. Власний капітал.
2. Амортизаційний фонд.
3. Фонди нагромадження та споживання.

Дати визначення термінів:

зареєстрований капітал, пайовий капітал, додатково вкладений капітал, інший додатково вкладений капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток, неоплачений капітал, вилучений капітал, фондомісткість, фондозабезпеченість, фондоозброєність, фондовіддача.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

На основі наведених даних визначте річну суму нарахованої амортизації одним із методів нарахування амортизації.

Залишкова вартість ОЗ на початок звітного періоду становить 21500 грн, очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів – 4 роки.

Розв'язання

Завдання 2

Самостійно скласти задачу із застосуванням основних методів нарахування амортизації.

Розв'язання:

Задача 3

Заповнити таблицю, дати характеристику стану основних засобів на підприємстві.

Показники	Значення за роками		
	01.01 201__	01.01 201__	01.01 201__
Сума зносу	?	1494,3	1696,9
Первісна вартість основних засобів	4097,8	?	5838,2
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,33	0,35	?
Коефіцієнт придатності	?	?	?

Розв'язання

Завдання 4

Необхідно визначити фондівдачу за валовою і чистою продукцією, фондомісткість і фондоозброєність. Вихідні дані:

- Вартість валової продукції на кінець року – 20 млн грн.
- Часка матеріальних витрат з урахуванням амортизації – 0,8.
- Вартість основних виробничих засобів на початок року – 18 млн грн.
- У червні введено в дію основних виробничих засобів – 2 млн грн.
- З 1 грудня вибуло ОЗ на суму – 1 млн грн.
- Середньооблікова чисельність працівників – 350 осіб.

Розв'язання

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Зареєстрований (пайовий) капітал – це:

- а) дооцінка необоротних активів, вартість активів безкоштовно отриманих від інших юридичних осіб;
- б) сума вкладених коштів засновниками даного підприємства, яка надається йому у тимчасове або постійне користування для виконання цілей виробництва;
- в) сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- г) капітал підприємства, що складається з чистого прибутку.

2. Суб'єктами створення зареєстрованого (пайового) капіталу є:

- а) фізичні особи;
- б) держава;
- в) майно підприємства;
- г) грошові засоби підприємства.

3. Об'єктами утворення зареєстрованого (пайового) капіталу є:

- а) виробничий процес агропідприємств;
- б) держава;
- в) майно підприємства;

г) грошові засоби підприємства.

4. Чинники, які можуть збільшувати зареєстрований (пайовий) капітал підприємства:

- а) додатковий випуск акцій;
- б) амортизація основних засобів;
- в) переоцінка основних засобів;
- г) введення в дію нових потужностей.

5. Нерозподілений прибуток (непокритий збиток) – це:

- а) дооцінка необоротних активів, вартість активів безкоштовно отриманих від інших юридичних осіб;
- б) сума пайових внесків учасників, що передбачаються установчими документами;
- в) сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- г) капітал підприємства, що складається з чистого прибутку та нерозподіленого прибутку минулих років.

6. Вилучений капітал – це:

- а) фактична собівартість акцій власної емісії;
- б) сума вкладених коштів засновниками даного підприємства, яка надається йому у тимчасове або постійне користування для виконання цілей виробництва;
- в) сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- г) зароблений підприємством капітал, що складається з чистого прибутку.

7. Додатковий капітал – це:

- а) фактична собівартість акцій власної емісії;
- б) сума вкладених коштів засновниками даного підприємства, яка надається йому у тимчасове або постійне користування для виконання цілей виробництва;
- в) сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- г) дооцінка необоротних активів, вартість активів безкоштовно отриманих від інших юридичних осіб.

8. Резервний капітал – це:

- а) сума резервів, які створюються на підприємстві відповідно до установчих документів за рахунок перерозподілу прибутку;
- б) сума вкладених коштів засновниками даного підприємства, яка надається йому у тимчасове або постійне користування для виконання цілей виробництва;
- в) сума, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їх номінальну вартість;
- г) зароблений підприємством капітал, що складається з чистого прибутку.

9. Які фонди включає в себе зареєстрований (пайовий) капітал:

- а) оборотні засоби;
- б) засоби обігу;
- в) фонд споживання;
- г) фонд нагромадження.

10. Засоби обігу – це:

- а) засоби виробництва, що повністю споживаються протягом одного виробничого періоду, втрачають натурально-речову форму;
- б) включають готову до реалізації продукцію, кошти на поточних рахунках, кошти в розрахунках та інші активи;
- в) засоби виробництва, що протягом тривалого часу беруть участь у процесі виробництва, зберігають натурально-речову форму;
- г) частина національного доходу, що використовуються для приросту виробничих основних і невиробничих основних засобів, а також оборотних засобів і резервів.

11. Оборотні засоби – це:

- а) засоби виробництва, що повністю споживаються протягом одного виробничого

періоду, втрачають натурально-речову форму; 60 частина національного доходу, що використовуються для приросту виробничих основних і невиробничих основних засобів, а також оборотних засобів і резервів;
 в) включають готову до реалізації продукцію, кошти на поточних рахунках, кошти в розрахунках та інші активи;
 г) засоби виробництва, що протягом тривалого часу беруть участь у процесі виробництва, зберігають натурально-речову форму.

12. Основні виробничі засоби – це:

а) частина національного доходу, що використовуються для приросту виробничих основних і невиробничих основних засобів, а також оборотних засобів і резервів;
 б) засоби виробництва, що повністю споживаються протягом одного виробничого періоду, втрачають натурально-речову форму;
 в) засоби виробництва, що протягом тривалого часу беруть участь у процесі виробництва, зберігають натурально-речову форму;
 г) включають готову до реалізації продукцію, кошти на поточних рахунках, кошти в розрахунках та інші активи.

13. Як класифікують основні засоби за видами в залежності від вартості:

- а) справедлива вартість;
- б) первісна вартість;
- в) залишкова вартість;
- г) ліквідаційна вартість.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Тема 7 Фінансові аспекти формування оборотних активів підприємства

Запитання для самоконтролю:

1. Сутність, склад і структура оборотних активів підприємства.
2. Необхідність визначення потреби в оборотних активах.
3. Методи визначення потреби в оборотних активах.
4. Оцінка ефективності використання оборотних активів.
5. Вплив розміщення оборотних активів на фінансовий стан підприємства.

Дати визначення термінів:

активи, оборотні виробничі засоби, фонди обігу, сталі пасиви, валовий прибуток, коефіцієнт обертання, коефіцієнт завантаження, коефіцієнт обертання.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

Норматив оборотних коштів підприємства на початок планового року становив 1000 тис. грн, у тому числі виробничий - 800 тис. грн, невиробничий - 200 тис. грн. Зростання виробничої програми на плановий рік передбачене в розмірі 10%, а невиробничого у розмірі 5% проти минулого року. У плановому році в результаті реалізації заходів для поліпшення використання оборотних коштів передбачається прискорення їх обертання на 2 %.

Розв'язання:

Задача 3

У II кварталі поточного року випущено продукцію на 23 тис. грн. Потреба у тарі під цю продукцію складає 23 млн грн визначити норму оборотних активів у тарі.

Розв'язання:

Задача 4

Виручка від реалізації продукції та послуг протягом року – 2400 тис. грн. Залишки оборотних активів згідно з квартальними балансами (тис. грн) на:

01.01 – 700;
 01.04 – 730;
 01.07 – 750;
 01.10 – 720;
 31.12 – 830.

Визначити середньорічні залишки оборотних активів підприємства, тривалість одного обороту в днях, кількість оборотів за рік та коефіцієнт завантаження оборотних активів в обороті.

Розв'язання:

Задача 5

Визначити норматив оборотних активів на плановий рік, якщо норматив оборотних активів підприємства на початок планового року становив 1 450 тис. грн, в т. ч. виробничий – 950 тис. грн, невиробничий – 500 тис. грн. Зростання виробничої програми на плановий рік передбачене у розмірі 4% проти минулого року, невиробничого 2%. Реалізація заходів, спрямованих на поліпшення використання оборотних активів, приведе до прискорення їх обертання на 3%.

Розв'язання:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПОГЛИБЛЕНІ АСПЕКТИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 8 Кредитування основної діяльності підприємств

Запитання для самоконтролю:

- 1. Необхідність та сутність кредитування.
- 2. Форми кредиту.
- 3. Кредитний процес.

Дати визначення термінів:

кредит, кредитування, банківський кредит, державний кредит, облігація, кредитний ризик, комерційний кредит, споживчий кредит, лізинговий кредит, іпотечний кредит, консорціумний кредит.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

Підприємство 1 травня поточного року отримало кредит на суму 140 тис. грн строком на 3 місяці під 60% річних. У кредитному договорі передбачається щомісячне погашення кредиту рівними частинами та пеня за несвоєчасне повернення кредиту у розмірі 0,7% від простроченої суми кредиту за кожний день прострочки. Залишок кредиту у сумі 50 тис. грн було повернено комерційному банку 10 вересня поточного року.

Необхідно визначити суму коштів, яку поверне підприємство банку по закінченню строку кредитування.

Розв'язання:

Задача 2

Обрати найбільш вигідний варіант для підприємства.
Постачальник №1 надає кредит терміном на 3 місяці та цінову знижку за платіж готівкою – 3%. Постачальник №2 надає кредит терміном 2 місяці та цінову знижку – 5%.

Розв'язання:

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Кредит – це:

- а) перерозподіл тимчасово вільних грошових коштів;
- б) перерозподіл вартості на засадах повернення і, як правило, з виплатою процента;
- в) задоволення потреб юридичних і фізичних осіб та держав у коштах;
- г) економічні відносини, що виникають у зв'язку з перерозподілом вільних коштів на засадах повернення, платності і добровільності.

2. Комерційний кредит – це:

- а) форма кредиту, яка характеризує відносини позички між двома суб'єктами господарської діяльності;
- б) економічні відносини, які виникають між державою та підприємствами;
- в) форма кредиту, яка надається тільки в національній грошовій одиниці;
- г) відносини між юридичними особами, які виникають у разі оренди майна.

3. Державний кредит – це:

- а) за якого держава виступає кредитором;
- б) за якого держава виступає позичальником;
- в) за якого держава виступає кредитором і позичальником;
- г) за якого одна держава надає кредит іншій державі.

4. Види облігацій:

- а) казначейські;
- б) іменні;
- в) конвертовані;
- г) облікові.

5. Споживчий кредит надається:

- а) на створення запасів споживчих товарів у торговельній мережі;
- б) торговим організаціям на компенсацію їх витрат, пов'язаних з продажем товарів у розстрочку;
- в) населенню на придбання нерухомості;
- г) населенню на задоволення будь-яких його споживчих потреб.

6. Лізинг – це:

- а) майно, яке повертається в розстрочку, але не більше 10 років;
- б) підприємницька діяльність, спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів;
- в) форма кредиту, яка займається наданням фінансової підтримки підприємствам;
- г) комерційна діяльність, спрямована на надання бюджетних позик.

7. Особливий вид економічних відносин з приводу надання під заставу нерухомого майна – це:

- а) застава;
- б) іпотечна облігація;
- в) іпотечний кредит;
- г) вексель.

8. Назвіть функції кредиту:

- а) акумуляція й мобілізація грошового капіталу;
- б) перерозподіл грошового капіталу та економія витрат;
- в) прискорення концентрації і централізації капіталу та регулювання економіки тощо;

г) всі відповіді вірні.

9. Назвіть види кредиту:

- а) консорціумний, іпотечний, банківський, лізинговий, поточний;
- б) консорціумний, іпотечний, банківський, лізинговий, споживчий;
- в) консорціумний, іпотечний, банківський, залучений, бланковий;
- г) консорціумний, державний, запозичений, бланковий, комерційний.

10. Визначає відносини з питань перерозподілу матеріальних фондів і характеризує кредитну угоду між суб'єктами господарювання – це:

- а) комерційний кредит;
- б) державний кредит;
- в) лізинговий кредит;
- г) іпотечний кредит.

11. Кредит, що надається населенню у вигляді відстрочки платежу за товари довгострокового користування, на купівлю худоби, будівництва житла, садових домівок та інші види послуг – це:

- а) лізинговий кредит;
- б) комерційний кредит;
- в) бланковий кредит;
- г) споживчий кредит.

12. Оренда майна на менший термін, ніж термін повної амортизації – це:

- а) оперативний лізинг;
- б) іпотечний кредит;
- в) фінансовий лізинг;
- г) лізинг виробника.

13. За способами придбання майна лізинговий кредит буває:

- а) прямий, поворотній, лізинг виробника;
- б) оперативний, фінансовий;
- в) чистий, повний лізинг;
- г) внутрішній, змішаний.

14. Бланковий кредит здійснюється:

- а) шляхом акумулювання кредитних ресурсів у певному банку з подальшим наданням кредитів;
- б) надання під заставу нерухомого майна;
- в) шляхом укладання угоди про оренду;
- г) із застосуванням підвищеної відсоткової ставки надійним позичальникам, які мають стабільні джерела погашення кредиту і перевірений авторитет у банківських колах.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Тема 9 Фінансування і кредитування капітальних вкладень

Запитання для самоконтролю:

1. Капітальні вкладення на відтворення основних засобів.
2. Джерела фінансування капітальних вкладень.
3. Джерела фінансування ремонту основних засобів.
4. Фінансовий леверидж.
5. Середньозважена вартість капіталу.
6. Напрями підвищення економічної ефективності капітальних вкладень.

Тема 10 Особливості фінансування підприємств різних форм власності

Запитання для самоконтролю:

1. Сутність та значення різних форм власності в Україні.
2. Приватна форма власності.
3. Суб'єкти господарювання з іноземними інвестиціями.
4. Державна форма власності.

Дати визначення термінів: приватне підприємство, акціонерне товариство, акції, кооператив, казенне підприємство, спільна діяльність.

Завдання 1. Відкритий тест на формулювання та структурування відповіді.

Пропонується початок визначених питань з теоретичних та організаційних основ фінансів підприємств, після чого здобувачі вищої освіти продовжують формулювати розпочату думку викладача письмово.

Таблиця 1

1. Форма власності – це стійка система економічних відносин і господарських зв'язків...
2. Приватне підприємство – це...
3. Акціонерне товариство – це...
4. Акції – це вид цінних паперів ...
5. Викуп акцій – це...
6. За черговістю отримання доходу та обсягу прав власника акції поділяються на :
а) прості –
-
-
б) привілейовані –
7. Контрольний пакет акцій -
7. Публічне акціонерне товариство – це...
-
-
-
-

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю – це...

- а) товариство, учасники якого несуть відповідальність за свою господарську діяльність у межах їх внесків;
- б) підприємство, партнери якого відповідають за його зобов'язаннями перед кредиторами своїми внесками до зареєстрованого капіталу, а при недостатності цих сум - додатково належним їм майном у однаковому для всіх учасників кратному розмірі;
- в) товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном;
- г) всі відповіді вірні.

2. Який мінімальний розмір зареєстрованого (пайового) капіталу товариства з обмеженою відповідальністю?

- а) 1250 мінімальних заробітних плат;
- б) 100 мінімальних заробітних плат;
- в) 1000 мінімальних заробітних плат;
- г) мінімальні розміри не встановлено.

3. Акціонерне товариство – це...

- а) товариство, всі учасники якого займаються спільною підприємницькою діяльністю і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями товариства усім своїм майном;
- б) господарське товариство, зареєстрований капітал якого поділено на визначену кількість часток номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями;
- в) добровільне об'єднання громадян для спільного ведення господарської або іншої діяльності, засноване на особистій участі і використанні власного або орендованого майна.
- г) всі відповіді вірні.

4. Частина доходу, виплачувана власникові акцій, називається...

- а) квотою;
- б) часткою;
- в) прибутком;
- г) дивідендом.

5. Рішення про створення казенного підприємства приймає:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) органи місцевого самоврядування;
- г) громадяни самостійно.

6. За черговістю отримання доходу та обсягу прав власника акції поділяються на:

- а) прості та привілейовані;
- б) іменні та на пред'явника;
- в) документарні та без документарні;
- г) конвертовані та кумулятивні.

7. За типами акціонерні товариства поділяються на :

- а) закриті та відкриті;
- б) публічні та приватні;
- в) з обмеженою, з повною, з додатковою відповідальністю;
- г) державні та приватні.

8. Максимальна кількість акціонерів приватного акціонерного товариства становить:

- а) 100 осіб;
- б) 50 осіб;
- в) 150 осіб;
- г) законом не визначено обмеження.

9. Підприємствами колективної власності є:

- а) виробничі та обслуговуючі кооперативи;
- б) підприємства споживчої кооперації;
- в) підприємство об'єднання громадян, релігійних організацій;
- г) всі відповіді вірні.

10. Підприємство з іноземними інвестиціями повинно містити у зареєстрованому капіталі іноземних інвестицій не менш, як:

- а) 5%;
- б) 10%;
- в) 25%;
- г) 50%.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Тема 11 Фінансове планування на підприємствах
Запитання для самоконтролю:

1. Сутність і основні задачі фінансового планування.
2. Характеристика стадій фінансового планування.
3. Методи визначення фінансових потреб підприємства.
4. Аналіз джерел коштів підприємства та їх використання.
5. Фінансова звітність підприємств України.

Дати визначення термінів:

фінансовий план, нормативний метод, розрахунково-аналітичний метод, балансовий, метод оптимізації планових рішень, економіко-математичне моделювання.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.**Задача 1**

На основі наведених даних необхідно скласти платіжний календар (оперативний фін. план) підприємства на декаду: Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції – 120 тис. грн, втрати від неопераційних курсових різниць – 6 тис. грн, прострочена кредиторська заборгованість – 7 тис. грн, суми штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення господарських договорів, які одержано від боржників – 12,0 тис. грн, інші доходи (відшкодування збитків від надзвичайних подій, стихійного лиха, пожеж, техногенних аварій тощо) – 74 тис. грн, втрати від участі в капіталі (збиток, спричинений інвестиціями в асоційовані, облік яких провадиться за методом участі в капіталі) – 5,0 тис. грн, собівартість реалізації необоротних активів – 18,0 тис. грн, відшкодування раніше списаних активів (надходження боргів, списаних як безнадійних) – 24,0 тис. грн, витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського використання – 20,0 тис. грн, реалізація основних засобів – 38,0 тис. грн, доходи від реалізації іноземної валюти – 15,0 тис. грн, сплата податків – 5,0 тис. грн, прострочена дебіторська заборгованість – 18,0 тис. грн, виробнича собівартість продукції (робіт, послуг), що була реалізована протягом звітного періоду – 240,0 тис. грн.

Розв'язання

Таблиця 1

Найменування статті	Сума, тис. грн

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:

1. Фінансове планування – це:

- а) діяльність фінансових установ, щодо акумуляції тимчасово вільних коштів та їх розміщення серед позичальників;
- б) процес оцінки фінансових ресурсів необхідних підприємству і своєчасне визначення методів фінансування;
- в) забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами;
- г) визначення фінансових взаємовідносин із бюджетом позабюджетними фондами і банками.

2. Основні задачі фінансового планування – це:

- а) забезпечення підприємства необхідними фінансовими ресурсами;
- б) визначення фінансових взаємовідносин із бюджетом позабюджетними фондами і банками;
- в) формування національного бюджету;
- г) оптимізація прибутку.

3. Фінансовий план складається з таких основних взаємозалежних форм:

- а) капітальні вкладення;
- б) баланс поточних коштів;
- в) план фінансування із внутрішніх джерел;
- г) звіт про зміни фінансового стану.

4. При плануванні фінансових показників можуть застосовувати такі методи:

- а) метод балансу грошових надходжень;
- б) розрахунково-аналітичний;
- в) метод нормативний;
- г) метод балансовий.

5. Балансовий метод полягає в тому, що:

- а) на основі встановлених норм та техніко-економічних нормативів розраховується потреба господарського суб'єкта у фінансових ресурсах та визначаються джерела цих ресурсів;
- б) балансуються не тільки підсумкові показники доходів і витрат, а для кожної

статті витрат зазначаються конкретні джерела покриття;

в) планові показники розраховуються на основі аналізу фактичних фінансових показників, які беруться за базу, та індексів їх зміни у плановому періоді;

г) полягає у складанні кількох варіантів планових розрахунків з метою отримання найоптимальнішого варіанта планових рішень проводять їх оптимізацію.

6. Нормативний метод полягає в тому, що:

а) планові показники розраховуються на основі аналізу фактичних фінансових показників, які беруться за базу, та індексів їх зміни у плановому періоді;

б) полягає у складанні кількох варіантів планових розрахунків з метою отримання найоптимальнішого варіанта планових рішень проводять їх оптимізацію;

в) на основі встановлених норм та техніко-економічних нормативів розраховується потреба господарського суб'єкта у фінансових ресурсах та визначаються джерела цих ресурсів;

г) балансуються не тільки підсумкові показники доходів і витрат, а для кожної статті витрат зазначаються конкретні джерела покриття.

7. Розрахунково-аналітичний метод полягає в тому, що:

а) планові показники розраховуються на основі аналізу фактичних фінансових показників, які беруться за базу, та індексів їх зміни у плановому періоді;

б) балансуються не тільки підсумкові показники доходів і витрат, а для кожної статті витрат зазначаються конкретні джерела покриття;

в) на основі встановлених норм та техніко-економічних нормативів розраховується потреба господарського суб'єкта у фінансових ресурсах та визначаються джерела цих ресурсів;

г) полягає у складанні кількох варіантів планових розрахунків з метою отримання найоптимальнішого варіанта планових рішень проводять їх оптимізацію.

8. Фінансовий план підприємства може включати такі документи:

а) прогноз обсягів реалізації;

б) таблицю доходів і витрат;

в) бухгалтерська звітність;

г) фінансова звітність.

9. Фінансова стратегія підприємства забезпечує:

а) визначення способів проведення успішної фінансової стратегії та використання фінансових можливостей;

б) фінансове забезпечення операційної та інвестиційної діяльності на перспективу;

в) формування та ефективне використання фінансових ресурсів;

г) відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства.

10. Етапами фінансового планування є:

а) визначення потреби в капітальних інвестиціях;

б) розгляд і затвердження фінансових планів;

в) оцінка фінансової стійкості підприємства;

г) виконання фінансових планів.

11. Бізнес-план — це:

а) довгостроковий курс фінансової політики;

б) документ, у якому викладені організаційні, виробничі та ринкові аспекти запропонованого бізнесу;

в) кредитні взаємовідносини і взаємовідносини з бюджетом;

г) стандарт, з яким порівнюють досягнуті результати підприємства.

12. Поточне планування фінансової діяльності передбачає формування:

а) фінансової стратегії підприємства;

б) бюджету поточних грошових витрат та надходжень;

в) бюджету капітальних витрат та надходжень;

г) фінансових планів за окремими аспектами фінансової діяльності.

13. Основним завданням оперативного (короткострокового) фінансового планування є:

- а) забезпечення платоспроможності підприємства протягом одиниці планового періоду;
- б) максимізація прибутковості підприємства впродовж одиниці планового періоду;
- в) мінімізація кредиторської заборгованості підприємства протягом одиниці планового періоду;
- г) оптимізація фінансової стратегії підприємства щодо інвестицій.

14. Поточне фінансове планування охоплює складання яких фінансових планів:

- а) прогноз обсягів реалізації;
- б) баланс доходів і видатків;
- в) прогнозний баланс активів і пасивів підприємства;
- г) всі відповіді є вірними.

15. Методи визначення фінансових потреб підприємства:

- а) метод трансакційний;
- б) метод прямолінійний;
- в) метод % в товарообігу;
- г) метод балансу грошових надходжень.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Тема 12 Оцінка фінансового стану підприємства

Запитання для самоконтролю:

1. Оцінювання фінансового стану підприємств, його необхідність і значення. Експрес-аналіз підприємства.
2. Показники ліквідності та платоспроможності підприємства.
3. Показники оцінювання фінансової стійкості.
4. Методика фінансового аналізу підприємств України.

Дати визначення термінів:

фінансовий стан підприємства, зовнішній аналіз, внутрішній аналіз, експрес-аналіз, активи, зобов'язання, ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість.

Завдання 1. Необхідно розв'язати задачі.

Задача 1

Заповнити таблицю, дати трактування змінам показників у динаміці та оцінити рівень фінансової незалежності підприємства від зовнішніх кредиторів та оптимальність структури капіталу.

Таблиця 1

Показник	Значення за роками		
	01.01.20__ р.	01.01.20__ р.	01.01.20__ р.
Коефіцієнт автономії	0,36		0,72
Власний капітал		1215,7	4358,0
Усього капіталу	4829,8	4411,1	
Коефіцієнт концентрації позиченого капіталу			

Задача 3

Визначити показники фінансової незалежності та ліквідності та зробити висновки, якщо відомо:

Показники	2021 рік	2022 рік
Поточні зобов'язання, тис. грн	3329	1060
Довгострокові зобов'язання, тис. грн	888	778
Власний капітал, тис. грн	8423	8783
Підсумок балансу, тис. грн	17592	17221
Грошові кошти та їх еквіваленти, тис. грн	145	113
Оборотні активи, тис. грн	7063	6321
Виробничі запаси, тис. грн	774	868
Абсолютна ліквідність =		
Швидка ліквідність =		
Коефіцієнт покриття =		
Коефіцієнт фінансування =		
Коефіцієнт автономії =		
Коефіцієнт стійкості =		

Висновки

Задача 4

На основі наведених даних необхідно визначити:

- 1) Коефіцієнт ліквідності,
- 2) Коефіцієнт фінансової незалежності,
- 3) Коефіцієнт заборгованості.

- в) мета оцінки фінансового стану підприємства;
- г) цілі аналізу фінансового стану підприємства.

7. Фінансово стійким можна вважати таке підприємство, яке:

а) за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси й витрати, не допустити невинуватеної кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями.

б) коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства;

в) коли запаси й витрати забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик, тобто за рахунок усіх основних джерел формування запасів і витрат;

г) коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.

8. Показник, що виявляє яка частина основних засобів, з котрими підприємство почало діяльність у звітному періоді, вибула з причини зносу та з інших причин:

- а) коефіцієнт оновлення основних засобів;
- б) коефіцієнт вибуття основних засобів.
- в) коефіцієнт довгострокових вкладень;
- г) коефіцієнт фінансової залежності.

9. Рівень рентабельності підприємства – це:

- а) відносний показник дохідності підприємства;
- а) абсолютний показник дохідності підприємства;
- в) показники оцінки майнового стану;
- г) показник оцінки фінансової стійкості.

10. Факт, що потреба підприємства в коштах перевищує їх реальні надходження свідчать про:

- а) абсолютну фінансову стійкість підприємства;
- б) зростання обсягів діяльності;
- а) перевиконання плану прибутку;
- г) незадовільний стан ліквідності підприємства.

11. Стан, коли запаси й витрати забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами - це:

- а) нестійкий фінансовий стан;
- б) нормальний стійкий фінансовий стан;
- в) абсолютна фінансова стійкість;
- г) кризовий фінансовий стан.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Тема 13 Фінансова санація та банкрутство підприємства

Запитання для самоконтролю:

1. Сутність банкрутства підприємства та його види.
2. Сутність процедури банкрутства.
3. Прогнозування та визначення банкрутства за системою У. Бівера та моделями Альтмана.
4. Фінансова санація підприємств та можливості її здійснення.

Дати визначення термінів:

банкрутство підприємства, фінансовий леверидж, фінансова санація підприємств, стратегія.

Задача 2

На основі наведених даних необхідно дати оцінку структури балансу підприємства:

Таблиця 2

Найменування	Сума, тис. грн
<i>Актив:</i>	
Необоротні активи	200
Оборотні активи	200
Баланс	400
<i>Пасив:</i>	
Власний капітал	250
Кредиторська заборгованість	130
Інші кредити	20
Баланс	400

Розв'язання

Задача 3

На основі даних досліджуваного підприємства розрахувати прогнозну ймовірність банкрутства підприємства за п'ятифакторною моделлю Альтмана (назва підприємства), 20... - 20... рр.

Показники	Методика розрахунку	20.. р.	20..р.	20.. р.	Відхилення 20.. р. до	
					20.. р.	20.. р.
Частка власних оборотних коштів в активах (X1)	Власний оборотний капітал / Загальна вартість активів					
Рентабельність активів розрахована з використанням нерозподіленого прибутку (X2)	Нерозподілений прибуток / Загальна вартість активів					
Рентабельність активів розрахована з використанням чистого прибутку (X3)	Прибуток до виплати відсотків/ Загальна вартість активів					
Коефіцієнт покриття поточних зобов'язань власним капіталом (X4)	Власний капітал / Поточні зобов'язання					
Коефіцієнт трансформації (X5)	Чиста виручка / Загальна вартість активів					
Z -показник	$1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,5X4 + 0,99X5$					

Висновки

Завдання 2. Дайте правильну відповідь на тестові запитання:**1. Назвіть види банкрутства?**

- а) реальне;
- б) фіктивне;
- в) кумулятивне;
- г) прямолінійне.

2. Формула коефіцієнта Бівера визначається як:

- а) довгострокові зобов'язання + короткострокові зобов'язання / активи;
- б) оборотні кошти / короткострокове зобов'язання;
- в) чистий прибуток / активи * 100%;
- г) чистий прибуток – амортизація / довгострокове зобов'язання – короткострокове зобов'язання.

3. Формула фінансового левериджу визначається як:

- а) чистий прибуток / активи*100%;
- б) довгострокові зобов'язання + короткострокові зобов'язання / активи;
- в) оборотні кошти / короткострокове зобов'язання;
- г) чистий прибуток – амортизація / довгострокове зобов'язання – короткострокове зобов'язання.

4. У двофакторній моделі Альтмана значення k1 – це:

- а) коефіцієнт покриття;
- б) питома вага залучених засобів в пасивах;
- в) частка оборотного капіталу в активах підприємства;
- г) частка нерозподіленого прибутку від реалізації продукції до активів підприємства.

5. Шляхи здійснення санації:

- а) погашення боргу;
- б) злиття збиткових підприємств з фінансовою стабільністю;
- в) переоформлення короткострокових кредитів;
- г) всі відповіді вірні.

6. Головною стратегічною метою санації є:

- а) відновлення ефективної діяльності підприємства в довгостроковому періоді;
- б) відновлення ефективної діяльності підприємства в короткостроковому періоді;
- в) розширення можливостей збуту продукції;
- г) подолання обмеженості ресурсів.

7. Санація підприємства – це:

- а) надання підприємству зовнішньої фінансової допомоги;
- б) задоволення вимог кредиторів та виконання зобов'язань перед бюджетом;
- в) сукупність усіх заходів, які здатні привести підприємство до фінансового оздоровлення;
- г) те саме, що й реструктуризація;
- д) система заходів фінансового характеру.

8. Показник Cash-Flow характеризує:

- а) розмір чистих грошових потоків, які залишаються в розпорядженні

Перелік рекомендованих літературних джерел та законодавчо- нормативних актів

Нормативно-правове забезпечення:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 р. №2275-VIII ; станом на 01.01.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#doc_info.
2. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. №1576-XII ; станом на 31.03.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#doc_info.
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР ; станом на 01.01.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2001 р. №1591-IX ; станом на 01.04.2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#doc_info.
5. Господарський кодекс України Кодекс України від 16.01.2003 р. № 2436-IV ; станом на 08 жовтня 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#doc_info.
6. Податковий кодекс України Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI ; станом на 23 листопада 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#doc_info.
7. Митний кодекс України : закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
8. Про аграрні розписки : Закон України від 06.11.2012 р. №5479-VI ; станом на 16.10.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5479-17#Text>.
9. Про Рахункову палату України : Закон України від 02.07.2015 р. №576- VIII ; станом на 13.12.2022 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/t150576>.
10. Про фінансовий лізинг : Закон України від 04.02.2021 р. №1201-IX ; станом на 11.02.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1201-20#doc_info.
11. Про фінансові послуги та фінансові компанії від 14.12.2021 р. №1953-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.

Підручники (навчальні посібники), статті:

12. Laloux F. Reinventing organization : A guide to creating organizations inspired by the text stage of human consciousness. Brussels. Nelson Parker. 2014. 384.
13. Sirenko N., Lunkina T., Burkovskaya A., Mikulyak K. Prospects for organic production development in the market environment. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2019. Vol. 41. №3: 318-331.
14. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 370 с.
15. Бердар М. Фінанси підприємств : навч. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
16. Венгер В. Коваленко Д. Фінанси, гроші та кредит : теорія та практика : посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 578 с.
17. Грушко В., Наконечна О., Чумаченько О. Фінанси : підручник. Київ, 2019. 600 с.

18. Кропельницька с. О., Перезова І. В. Методи активного навчання у підготовці фінансиста : навч. посіб. К. Центр учбової літератури, 2020. 222 с.
19. Любенко Н. М. Фінанси підприємств : навч.-метод. посіб. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
20. Мельничук Н., Непочатенко О. Фінанси підприємств : підручник. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 504 с.
21. Остапів Л. Любов та бюджет : домашні фінанси для сімейних пар на шляху до фінансової свободи. Друге видання. К. ТОВ Якабу Паблішинг. 2018. 214 с.
22. Пазинич В., Шулешко А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.
23. Полінкевич О. М., Лещу В.П. Санація та банкрутство підприємств : посіб. К. : Центр навчальної літератури. 2019. 400 с.
24. Сіренко Н.М., Лункіна Т.І., Бурковська, Мікуляк К.А. Оптимізація фінансування розвитку аграрного сектора у ринковому середовищі. Сучасні тенденції розвитку фінансово-кредитної системи: теорія та практика : колективна монографія. Полтава, 2019. С. 19-23.

Ресурси мережі Інтернет:

25. Бази даних, реєстри та набори відкритих даних. URL: <https://edata.gov.ua/pages/courses/open-data/link-to-registers.html>.
26. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
27. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
28. Національний банк України: офіційний вебсайт. URL: <https://bank.gov.ua/>.
Урядовий портал : офіційний сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

Навчальне видання

ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ

*у схемах і таблицях: методичні рекомендації для практичних занять
здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної форми
здобуття вищої освіти*

Укладачі: **Сіренко** Наталя Миколаївна
Мікуляк Катерина Анатоліївна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк. 3,88.
Тираж 30 прим. Зам. б/н

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету.
54020 м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 490 від 20.02.2013 р.